

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом ректора
від 23.12.2025 № 165

ПОЛОЖЕННЯ
про академічну доброчесність учасників освітнього процесу
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ПОГОДЖЕНО
Протокол засідання
вченої ради
від 23.12.2025 № 6

ПОЛОЖЕННЯ
про академічну доброчесність учасників освітнього процесу
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (далі – Положення) закріплює норми і правила етичної поведінки, професійного спілкування між науково-педагогічними, науковими й педагогічними працівниками, здобувачами вищої освіти.

1.2. Це Положення розроблено на основі Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», Цивільного кодексу України, Статуту ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Правил внутрішнього розпорядку, Колективного договору та інших нормативно-правових актів і документів ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

1.3. Мета Положення полягає в регламентуванні принципів і норм академічної доброчесності учасників освітнього процесу.

1.4. Усі учасники освітнього процесу мають усвідомлювати відповідальність за належне виконання функціональних обов'язків, формування сприятливого академічного середовища, розвиток інтелектуального, особистісного потенціалу, підвищення престижу ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» і зобов'язані виконувати норми цього Положення.

2. ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

2.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання і провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2.2. Для забезпечення академічної доброчесності в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» необхідно дотримуватися таких принципів:

- законності;
- демократизму;
- соціальної справедливості;
- пріоритету прав і свобод людини і громадянина;
- рівноправності;

- гарантування прав і свобод;
- науковості;
- професіоналізму і компетентності;
- партнерства і взаємодопомоги;
- поваги та взаємної довіри;
- нульової толерантності до порушення академічної доброчесності;
- відкритості і прозорості.

2.3. Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними, науковими й педагогічними працівниками передбачає:

- дотримання Конституції України;
- дотримання законодавства України у сфері освіти та вищої освіти;
- дотримання загальноприйнятих етичних норм;
- дотримання норм законодавства України про авторське право;
- повагу до здобувачів освіти, до їхніх батьків і/або осіб, які їх замінюють, незалежно від віку, статі, стану здоров'я, громадянства, національності, ставлення до релігії, кольору шкіри, місця проживання, мови спілкування, походження, соціального й майнового стану, наявності судимості, а також інших обставин;
- об'єктивне й неупереджене оцінювання результатів навчання здобувачів освіти;
- якісне, вчасне та результативне виконання функціональних обов'язків;
- дотримання правил посилення на джерела інформації в методичних матеріалах, наукових роботах тощо;
- надання достовірної інформації;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- уникнення приватного інтересу та конфлікту інтересів;
- відповідальність за порушення академічної доброчесності;
- інформування адміністрації ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» в разі отримання для виконання рішень чи доручень, які є незаконними або такими, що становлять загрозу охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам тощо.

2.4. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- дотримання Конституції України;
- дотримання законодавства України в сфері освіти та вищої освіти;
- дотримання загальноприйнятих етичних норм;
- дотримання норм законодавства України про авторське право;
- повагу до науково-педагогічних і педагогічних працівників;
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
- представлення на оцінювання лише самостійно виконаної роботи, що

не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами;

- повагу честі й гідності інших осіб;
- використання в навчальній і/або дослідницькій/творчій діяльності достовірних джерел інформації, грамотне посилання на них;
- відмову від фальсифікації або фабрикації інформації, наукових результатів з їх подальшим використанням;
- не пропонування хабаря за отримання будь-яких переваг у навчальній або дослідницькій/творчій діяльності;
- відмову від заохочення будь-якими способами зміни отриманої академічної оцінки;
- відповідальність за порушення академічної доброчесності;
- інформування адміністрації ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» в разі отримання для виконання рішень чи доручень, які є незаконними або такими, що становлять загрозу захищеним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КОМІСІЇ З ПИТАНЬ ЕТИКИ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1. З метою виконання норм цього Положення та на його підставі в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» створюють комісію з питань етики та академічної доброчесності університету та комісії з питань етики та академічної доброчесності навчально-наукових інститутів / факультетів (далі – Комісія, якщо позиція стосується всіх зазначених комісій).

3.2. Склад Комісії затверджують наказом ректора за рішенням вченої ради ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Термін повноважень Комісії становить три роки.

3.3. До складу Комісії університету входять: проректори з науково-педагогічної роботи (відповідно до профілю діяльності), директори навчально-наукових інститутів (далі – ННІ) / декани факультетів, голова комісії із запобігання корупції, фахівець з інтелектуальної власності, юрисконсульт, голова студентського самоврядування, голова первинної профспілкової організації.

До складу Комісії ННІ / факультету входять: директор інституту / декан факультету, завідувачі кафедр, відповідальні за перевірку на плагіат, голова студентського самоврядування ННІ / факультету, голова первинної профспілкової організації ННІ / факультету.

3.4. Комісія зі свого складу обирає голову, заступника голови і секретаря. Голова Комісії веде засідання, підписує протоколи й рішення тощо.

Головою Комісії університету не може бути обраний ректор, а головою Комісії ННІ / факультету – директор інституту / декан факультету.

За відсутності голови його обов'язки виконує заступник.

Секретар оформляє протоколи засідань, здійснює технічну підготовку матеріалів до розгляду їх на засіданні.

3.5. Повноваження Комісії:

- одержувати, розглядати, аналізувати заяви щодо порушення норм цього Положення й надавати пропозиції адміністрації університету щодо накладання відповідних санкцій;
- залучати до своєї роботи експертів з відповідної галузі, а також використовувати технічні та програмні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм академічної доброчесності за поданою заявою;
- популяризувати принципи академічної доброчесності та професійної етики учасників освітнього процесу;
- ініціювати, проводити й підтримувати дослідження з академічної доброчесності, якості освіти та наукової діяльності;
- готувати пропозиції щодо підвищення ефективності впровадження принципів академічної доброчесності в освітню й наукову / творчу діяльність ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»;
- надавати рекомендації та консультації щодо способів і шляхів дотримання норм цього Положення.

3.6. Організаційною формою роботи Комісії є засідання. Засідання можуть бути чергові (проводять у терміни, визначені планом роботи) і позачергові (скликається за необхідності вирішення нагальних питань).

3.7. Рішення приймають відкритим голосуванням. Рішення вважають прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини присутніх на засіданні Комісії.

3.8. Засідання Комісії оформлюють протоколом, який підписують голова і секретар.

3.9. Будь-який працівник, здобувач вищої освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» може звернутися до Комісії університету / Комісії ННІ / Комісії факультету (відповідно до процедур 5.2/5.3) із заявою про порушення норм цього Положення, запропонувати зміни й доповнення до нього.

У заяві обов'язково зазначають особисті дані заявника (П.І.Б., контактна інформація: адреса, телефон, місце роботи, посада, навчальний курс, група, особистий підпис). Анонімні заяви або заяви, викладені в некоректній формі, Комісія не розглядає.

Свідоме приховування фактів порушень норм цього Положення є виявом недоброчесності, за що учасник освітнього процесу має бути притягнений до відповідальності.

3.10. На засідання Комісії запрошують заявника та особу, щодо якої розглядають питання про порушення цього Положення.

3.11. У разі якщо в голови Комісії наявний конфлікт інтересів з працівником / здобувачем освіти, діяльність якого розглядають (є безпосереднім керівником або підлеглим цього працівника, перебуває в родинних стосунках, приватний інтерес та ін.), голова зобов'язаний

повідомити про це членам Комісії. У такому випадку головувати на засіданні має заступник голови або член Комісії, обраний на засіданні.

3.12. За результатами проведених засідань Комісія готує вмотивовані рішення у вигляді висновків щодо порушення чи не порушення норм цього Положення. Ці висновки мають рекомендаційний характер, їх подають ректорів для подальшого вживання відповідних заходів морального, дисциплінарного чи адміністративного характеру.

3.13. Комісія університету не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед вченою радою ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»; ННІ / факультету – перед вченою радою ННІ / факультету.

4. ВИДИ ПОРУШЕНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. Порушенням академічної доброчесності є:

4.1.1. Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства, без належного оформлення посилань.

Форми академічного плагіату:

- використання у власному творі чужих матеріалів (зображень, тексту), зокрема з мережі Інтернет, без належних посилань;
- парафразування або цитування матеріалу, створеного іншою особою, як опублікованого, так і ні, без належного дотримання правил цитування;
- спотворене представлення чужих ідей, їх синтез або компіляція з першоджерел;
- представлення як власного твору (есе, курсової роботи, дипломного проєкту, тез, статті тощо) матеріалу, що був отриманий з інтернету або від третіх осіб в обмін на фінансову винагороду / послугу чи соціальні зв'язки.

4.1.2. Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

4.1.3. Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовують в освітньому процесі, наукових дослідженнях або творчій діяльності.

4.1.4. Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних відомостей, що стосуються освітнього процесу, наукових досліджень або творчої діяльності.

4.1.5. Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

4.1.6. Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

4.1.7. Академічне шахрайство – будь-які дії учасників освітнього

процесу змістом яких є:

- посилання на джерела, які не було використано в роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо);
- проходження процедур контролю знань підставними особами;
- повторне використання раніше виконаної іншою особою письмової роботи (лабораторної, контрольної, індивідуальної, курсової, кваліфікаційної тощо);
- повторна публікація власних наукових результатів;
- складання іспиту чи заліку іншою особою.

4.1.8 Академічний обман – надання завідомо неправдивої інформації про власну освітню (наукову, творчу) діяльність чи організацію освітнього процесу;

4.1.9. Академічне хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу або пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі;

4.1.10. Конфлікт інтересів – наявність в особи приватного інтересу в сфері, у якій вона виконує її службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень або вчинення чи не вчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

4.1.11. Приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, зокрема зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, зокрема ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

4.1.12. Службова недбалість – невиконання або неналежне виконання службовою особою її службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної шкоди захищеним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб.

4.1.13. Зловживання впливом – пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди особі, яка пропонує чи обіцяє (погоджується) за таку вигоду або за надання такої вигоди третій особі вплинути на прийняття рішення уповноваженою особою.

4.2. Перевірку на академічний плагіат здійснюють:

- відповідальні особи з питань етики та академічної доброчесності, на кафедрі – курсові роботи здобувачів вищої освіти; рукописи підручників, навчальних посібників, монографій; наукові роботи здобувачів вищої освіти та інші роботи, що вимагають рекомендації до видання вченої ради ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»;
- відповідальні особи з питань етики та академічної доброчесності в ННІ / факультеті – кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти першого

(бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів;

- відповідальні особи з питань етики та академічної доброчесності, призначені випусковим редактором наукового видання – рукописи статей / тез, які надходять до редакцій наукових журналів / збірників наукових праць, що їх видає університет;

- центр інформаційних технологій – дисертації.

4.3. Показники оригінальності, за яких текст не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням, визначає вчена рада ННІ / факультету з урахуванням виду і специфіки наукової роботи.

4.4. За порушення правил академічної доброчесності науково-педагогічних та педагогічних працівників притягають до таких форм відповідальності:

- попередження;
- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова у присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів (зокрема вчених рад ННІ / факультету / університету; спеціалізованих вчених рад університету) чи займати визначені законом посади;
- позбавлення можливості здійснювати наукове керівництво аспірантами / наукове консультування докторантів;
- позбавлення можливості викладати освітні компоненти навчального плану підготовки докторів філософії;
- дострокове розірвання контракту з науково-педагогічним працівником (за поданням Комісії).

4.5. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти, наукового ступеня доктора наук університету можуть бути притягнені до академічної відповідальності, зокрема:

- попередження;
- повторне проходження оцінювання (проміжного та підсумкового контролю);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми;
- відрахування з університету;
- відмова у призначенні академічної стипендії;
- відмова у наданні позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

5. ПОПЕРЕДЖЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ

5.1. Для попередження академічної недоброчесності в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» вживають такі профілактичні заходи:

- інформування здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних та педагогічних працівників про необхідність дотримання правил академічної доброчесності, професійної етики;
- поширення методичних матеріалів;
- проведення семінарів із здобувачами вищої освіти з питань інформаційної діяльності університету, правильності написання наукових, навчальних робіт, правил опису джерел та оформлення цитувань;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників із цим Положенням;
- посилення контролю наукових керівників курсових і кваліфікаційних робіт за правильним оформленням посилань на джерела інформації в разі запозичень ідей, тверджень, відомостей тощо;
- перевірка кваліфікаційних робіт на академічний плагіат;
- експертна оцінка та/або технічна перевірка (за допомогою спеціалізованих програмних засобів) щодо ознак академічного плагіату в дисертаціях, підготовлених до захисту тощо;
- виявлення видань, які претендують на статус наукових журналів і є елементом недоброчесної моделі наукової видавничої діяльності, з метою недопущення публікування в них статей науково-педагогічними працівниками і здобувачами освіти університету.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Положення набуває чинності з моменту його затвердження вченою радою університету, погодження зі зборами трудового колективу і органами студентського самоврядування та введення в дію наказом ректора.

6.2. Зміни й доповнення до цього Положення вносять у зв'язку зі зміною законодавства або на запит учасників освітнього процесу шляхом викладення його в новій редакції.

6.3. Усі зміни й доповнення до цього Положення вносять шляхом затвердження вченою радою, погодження зі зборами трудового колективу і органами студентського самоврядування та введення в дію наказом ректора університету про внесення змін або затвердження нової редакції.

6.4. У разі затвердження нової редакції Положення попереднє втрачає чинність.